

13. b) Avantgarda 20. století – kubismus, dadaismus, futurismus, fauvismus, expresionismus.

FAUVISMUS (1905)

- vznikli ve stejném roce jako němečtí expresionisté: malovali sociální tematiku, městský život, poprvé zaměření na lidský život- fauvismus je jiný
- záměr- zobrazit plnými barvami přírodu, založeno na barvách v plochách
- lineránost, plošnost, snaží se vytvořit atmosféru
“barevná sranda, barevný výsměch”
- “jakoby to malovala šelma” **Donatelo mezi šelmami**

Henri Matisse: Velký červený interiér, Hudba, **Tanec**, Rumunská blůzka, Kaple ve Vence

Maurice de Vlaminck: Ulice v Marly-le-Roi, Rybník

André Derain (Derá): Westminsterský most, Lodě v Collioure, Portrét Matisse

Albert Marquet: Světlovlasá žena (tyvole, úplně jak fotka), Na pláži

Georges Rouault: Žena před zrcadlem, Starý král, Soumrak

Charles Camoin : Lola se žlutým deštníkem

František Kupka: Růže na rty, Ženská pro Galliena (prostitutka)

Expresionismus

- Druh malby do které se promítají duševní stavy
- Stojí proti racionalitě
- Chce proniknout k podstatě věcí
- Odpor proti akademismu
- Vliv V. Gogha – pesimismus, zoufalství, sociální utopie
- **Psychické stavy chtěli přenést na diváka oproti fauvismu**

1. centrum – umělecká skupina **Die Brücke – Kirchner**

2. centrum – umělecká skupina **Modrý jezdec** – podle obrazu Vasilije Kandinského

3. Roku 1908 skupina **Osma** – Emil Filla, Kubišta

Eduard Munch

- Norský umělec
- Odráží osamocení, autorovy myšlenky na smrt • **Výkřik**

Egon Schiele

- Vídeňský malíř – Erotické náměty, maloval akty – ve vězení

Oskar Kokoschka

Kubismus

- **Počátek 1907 – Avignonské slečny – Picasso – vychází z černošských masek**
- **1. veřejná výstava 1911 v salonu Nezávislých sál 41**
- **Zakladatelé Pablo Picasso a George Braque**
- Z francouzského cube - krychle
- **zkoumají námět z různých hledisek**, zjednodušili formu, tvary, skutečné předměty malovali na obrazy z různých úhlů a sestavovali tak nové tvary
- **podstatný impuls byla Cézanová výstava 1907**
- **počáteční inspirace v afrických uměních**
- prvopočátek abstrakce – zjednodušení
- princip mnohopohledovosti
- nepoužívají perspektivu, realistické barvy
- **hlavně bravy tlumené – zelená, šedá, hnědá**

Pablo Picasso

- **Avignonské slečny – zásadní obraz**
- **Vzor pro mnoha mladých umělců, ikonická postava**
- **Modré (nemoci) a růžové období (cirkus)**
- Malíř, sochař, vyráběl keramiku
- Zobrazuje lidskou spodinu, akty dívek
- **Guernika – reakce na španělskou občanskou válku a její hrůzy**
- **Socha – Hlava ženy**

George Braque

- **Obrazy pečlivě vykonstruované a promyšlené**
- **Portugalec**
- **Především zátiší**

Juan Gris

- **Schématičtější kubismus**
- **Portrét Picassa**

Marcel Duchamp

- **Pobuřující dílo Akt sestupující ze schodů**

ČESKÝ KUBISMUS - skupina Osma, zasáhl do architektury – pouze v Čechách

Malíři

Emil Filla – Salome

Bohumil Kubišta – jeden z nejúspěšnějších u nás – Sv. Štěpán Špála

Architekti

Josef Gočár

J. Chochol – domy na Vyšehradě

Dadaismus

- **Počátek 1916 v Zurichu**
- **Tristan Tzara** - zakladatel to začal, bořit, ničit
- **Prostředek jak vyjádřit strach a zmatek z války**
- Absolutní svoboda v tvorbě a umění
- Zbavené sociální funkce, ignoruje estetiku
- Koláže, asabláže (trojrozměrné dílo tvořené z různých předmětů), ready made, fotomontáže (kombinace foto + kresba) **Marcel Duchamp**
- **Vystavování normálních předmětů vytržené z kontextu, tak získávají nový význam**
- **Instalace průmyslově vyráběných předmětů – READY MADEs**
- **Slavná fontána z pisoáru**

Paul Klee – psal dadaistické básně

Mark Ernst

- V období dadaismu maloval jasně surrealistické obrazy, nejčastěji s motivy ptáků a chimér. •
Vytvářel frotáže

Hans Arp

Man Ray

- **Tvořil fotografie – přinesl nový pojem užití jednotlivých prvků v celkové kompozici díla**
- **Zvýrazňoval oči, rty, profily obličejů**

Futurismus

- italský směr na počátku 20. st.
- futurus = budoucí
- zaujal je pohyb, rychlost, rytmus moderní techniky, krása strojů

- používají kubistický rozklad objektů
- hledají řád v pohybu
- **manifest vydal básník Filippo Marinetti 1909**
- **heslo: bojujeme proti tradici**
- **zobrazují pohyb rozložený do jednotlivých fází, jsou těžce čitelné, na hranici abstrakce**
- **propagace rychlosti a techniky**
- inklinoval k fašismu

Umberto Boccioni

- **Dynamika cyklisty**

Marinetti

- **Největší stoupenec, básník, prozaik, dramatik**
- **Rychle jedoucí automobil krásnější než Niké Samothrácká**

Bohumil Kubišta

- **Expresionismus, kubismus, futurismus •** Vlák v horách

Giacomo Balla

- **Zajímal se o světlo a pohyb •** Pes na provázku

Abstraktní umění- geometrická abstrakce Avantgarda

odmítá zobrazovat vnější viditelný svět a usiluje o vyjádření uměleckých hodnot pouze výtvarnými výrazovými prostředky, tvary, barvami, liniemi nezobrazuje žádný předmět, označuje se také jako nepředmětné nebo nefigurativní pohyb, hudba- imaginace

umělci: Vasilij Kandinskij, Piet Mondrian, František Kupka, Robert Delaunay, Fernand Léger, Kazimír Malevič, Theo van Doesburg, Antonín Pevsner

Vasilij Kandinskij

- **První abstrakce**

Imprese V (1911)

Theo van Doesburg (1883- 1931)

- Kráva • suprematismus
- Nadvláda geometrických tvarů

Očistit umění od předmětného vnímání reality - zjednodušení

Kazimír Malevič

- **založil seprematismus**= mix kubismu a futurismu
- Nožní bruska
- Suprematistická kompozice (přímky, úhlopříčky, geometrie..) **Neoplasticismus**
- **Horizontální a vertikální linie vyplněné barvami**
- **Jednoduchost, čistota**
- **Abstraktní styl De stijl**

Piet Mondrian (1872- 1944)

- maloval kubismus poté abstrakci
- Kvetoucí stromy
- Vertikály a horizontály: oděvy

Orfismus

- **Vyjadřuje hudbu a poesii – pohyb vibrací, víření barevného rytmu, točité barevné spirály, kruhy**

František Kupka! (1871-1957)

- narodil se v Opočně, naučil se řemeslem, studoval v Jaroměři, 1889 odjel do Prahy studovat akademii, 1892 odjel do Vídně studovat- symbolické secesní obrazy, 1896 opustil Vídeň (milénka umřela), Paříž- studoval na škole krásných umění, živil se kresbama, spousta satiristických časopisů, ilustrace do knih
- Děvčátko s míčem
- Amorfa- Dvoubarevná fuga- 1912
- Řazení žlutých vertikál- 1913